

Översikt: Vård- och omsorgsutbildning

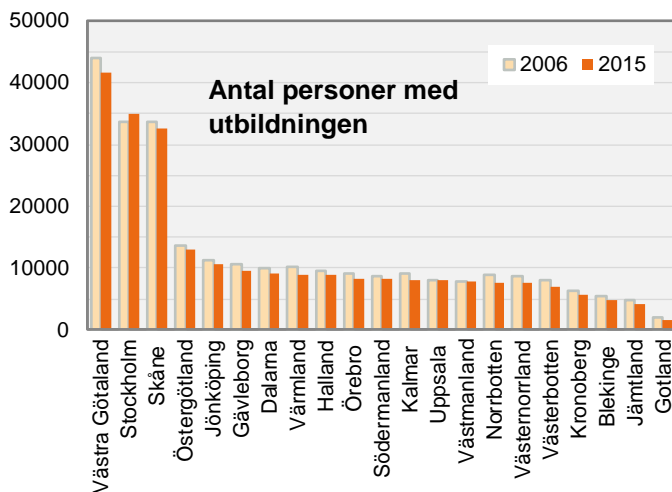
Vård- och omsorg är en yrkesutbildning som ges på gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram eller inom kommunal vuxenutbildning (komvux). Vård- och omsorgsprogrammet har inga inriktningar, men programmet ger möjlighet till specialisering inom ramen för programfördjupningen. Det ger skolorna och huvudmännen större utrymme och bättre möjligheter att skapa intressanta kurspaket för att passa lokala och regionala behov. För detta finns ett starkt stöd i branschen. Utbildningen innehåller en bred gemensam bas men utifrån denna är det möjligt att välja fördjupningar inom olika yrkesområden som hälso- och sjukvård, psykiatri, äldreomsorg och funktionshinderområdet. Det vanligaste yrket för de som utbildar sig på vård- och omsorgsprogrammet är undersköterska.

Risk för kraftig brist på sikt

Sedan 2009 har antalet arbetsgivare som uppger att det är brist på vård- och omsorgsutbildade ökat enligt SCB:s Arbetskraftsbarometer 2016. Något färre än hälften av arbetsgivarna uppger att man upplever brist på nyutbildade och drygt hälften uppger brist på yrkeserfarna. Det gör att läget är relativt balanserat nu, men trenden går mot att fler upplever brist.

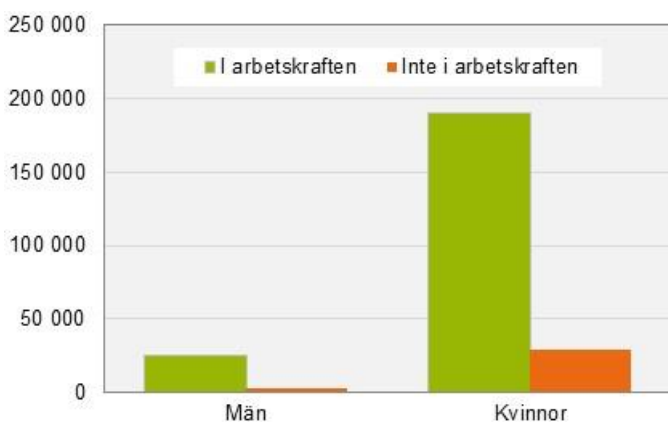
Enligt Arbetsförmedlingens Yrkeskompassen väntas efterfrågan på undersköterskor inom hemtjänst och äldreboenden vara mycket stor under det närmaste året. Även efterfrågan på undersköterskor på vårdavdelning och mottagning väntas vara mycket stor. Detta beror bland annat på att befolkningen och antalet äldre har ökat, vilket lett till ett växande vårdbehov. Tillgången förväntas inte möta efterfrågan på ett års sikt. Det har under lång tid utbildats för få, vilket bland annat beror på att det inte är tillräckligt många som söker sig till vård- och omsorgsprogrammet på gymnasiet. Därför är möjligheterna till arbete mycket goda för undersköterskor på vårdavdelning och mottagning. Möjligheterna varierar dock mellan olika delar av landet.

Även SCB:s långsiktiga prognos *Trender och prognoser från 2017* bedömer att det är stor risk för framtida brist på vård- och omsorgsutbildade. SCB uppskattar att det kommer saknas mer än 150 000 vård- och omsorgsutbildade år 2035 med nuvarande utbildningsnivåer, pensionsavgångar och befolkningsutveckling.

Färre utbildade

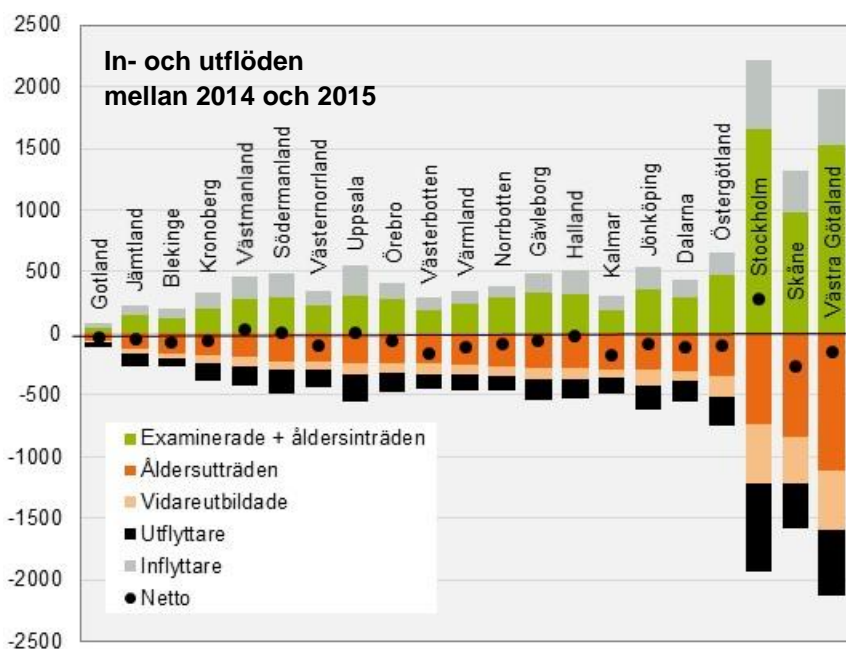
År 2015 hade närmare 250 000 personer en gymnasial vård- och omsorgsutbildning som sin högsta utbildning, vilket gör den till en av Sveriges största utbildningsgrupper. Antalet minskar dock. Sedan 2006 har antalet vård- och omsorgsutbildade minskat med 15 500 personer eller 6 procent. Procentuellt störst nedgång har skett på Gotland, i Västernorrland och i Blekinge.

Var femte är utrikes född

En stor majoritet är kvinnor, 90 procent, och många är äldre. En femtedel är utrikes född, vilket är ungefär samma andel som befolkningen i stort. Stockholms län sticker dock ut – där är 38 procent av de vård- och omsorgsutbildade födda i annat land, jämfört med knappt 30 procent i befolkningen.

”Endast Stockholms och Västmanlands län hade en positiv balans”

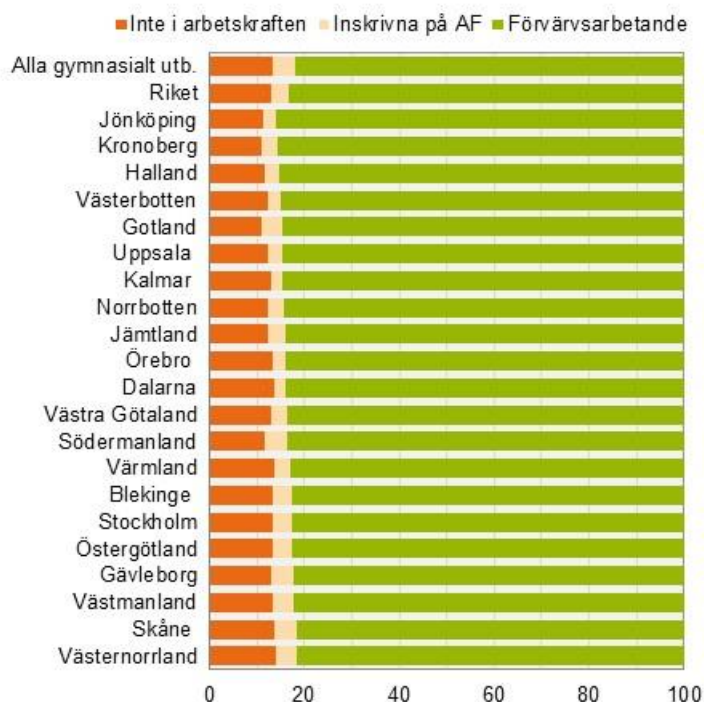
Större utflöden

I de flesta län är utflödet av vård- och omsorgsutbildade större än inflödet, dvs. antalet som flyttar, uppnår pensionsålder eller vidareutbildar sig är större än antalet som examineras eller flyttar in till länet. Endast Stockholms och Västmanlands län hade en positiv balans mellan 2014 och 2015, vilket främst förklaras av att relativt många examineras i den egna regionen. Län som Skåne, Västra Götaland, Värmland och Västerbotten har inte klarat av att balansera antalet utträden bland de vård- och omsorgsutbildade.

83 procent förvärvsarbetar

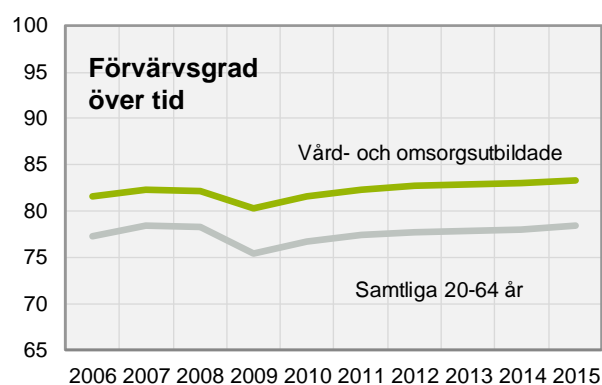
Andelen som förvärvsarbetar av de vård- och omsorgsutbildade i åldern 20-64 år är 83 procent. Det är något högre än den genomsnittliga förvärvsgraden bland gymnasialt utbildade. År 2015 var närmare 4 procent istället inskrivna som arbetslösa på Arbetsförmedlingen., medan 13 procent stod utanför arbetsmarknaden av ett eller annat skäl.

Andelarna som arbetar respektive är arbetslösa är ganska likartade i regionerna. I till exempel Jönköpings, Kronobergs och Hallands län är förvärvsgraden något högre, runt 85 procent, och i Västernorrland, Skåne och Västmanland något lägre, runt 82 procent.

Andelen förvärvsarbetande har följt resten av arbetsmarknaden

Över tid har förvärvsgraden bland de vård- och omsorgsutbildade ökat något - från 80 till 82 procent på nationell nivå. Under åren för finanskrisen, 2008 och 2009, sjönk förvärvsgraden tillfälligt, precis som på arbetsmarknaden i stort. Andelen vård- och omsorgsutbildade som arbetar har ökat i de flesta län, men i till exempel Kronoberg har den minskat ett par procentenheter sedan 2006.

65 procent arbetar i matchande yrken

83 procent av de vård- och omsorgsutbildade arbetar, men det är inte alla som arbetar i matchande yrken som t.ex. undersköterska, vårdbiträde, personlig assistent eller skötare. År 2015 var det 65 procent av de vård- och omsorgsutbildade som gjorde det. Denna så kallade *matchade förvärvsgrad* är dock högre än den är bland alla med en gymnasial utbildning, där den ligger på 52 procent.

I Stockholms län är andelen vård- och omsorgsutbildade som arbetar i matchande yrken som lägst. Där var det knappt 60 procent som arbetade i matchade yrken år 2015. I övriga län varierar den matchade förvärvsgraden mellan 63 och 69 procent.

